מַחֲמַת חָלְיוֹ לְמִשְׁכָּב (מה) וְאֵין בּוֹ סַכָּנָה, הַגָּה: אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַחוּשׁ שֶׁמִּצְטַעֵר וְחָלָה מִמֶּנּוּ כָּל גּוּפוֹ, שָׂאז אַף עַל פִּי שֶׁהוֹלֵךְ כְּנֶפֶל לְמִשְׁכָּב דְּמֵי (המגיד פרק ב' ה"י), (מ) (מו) אוֹמְרִים לְאֵינוֹ יְהוּדִי (מז) לַעֲשׂוֹת לוֹ רְפוּאָה, אֲבָל אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת בְּאִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא, (מח) [ז]אֶפְלּוּ יֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת (מט) אֵבָר. וּלְחַלֵּל עָלָיו יִשְׂרָאֵל (נ) בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן בְּיָדַיִם, [ח]יֵשׁ מַתִּירִים (נא) אֶפְלּוּ אֵין בּוֹ סַכָּנַת (נב) אֵבָר, [ט]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם יֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר עוֹשִׂין (נג) וְאִם אֵין בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר אֵין עוֹשִׂין, [י]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם אֵין בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר (נד) עוֹשִׂין בְּשִׁנּוּי, וְאִם יֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר עוֹשִׂין בְּלֹא שִׁנּוּי, [כ]וְיֵשׁ אוֹמְרִים אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר אֵין עוֹשִׂין לוֹ דָּבָר שֶׁהוּא (נה) נִסְמָךְ לְמִלָּאכָה דְּאוֹרַיְתָא, וּדְבָרִים (נו) שֶׁאֵין בָּהֶם סְמָךְ מְלָאכָה עוֹשִׂין אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר, וְדִבְרֵי (נז) הַסַּכָּרָא הַשְּׁלִישִׁית נִרְאִין. הַגָּה: (נח) מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת (י) תַּבְשִׁיל לְקָטָן שֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל, דִּסְתָם צְרָכֵי קָטָן כְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה דְּמֵי (רבינו ירוחם נתיב י"ב חלק ט' ורמב"ם (פ"ב ה"י) ורשב"א (מסמרת הפת ג"ג ד"ה ואפ"ה מ"ש מן)). וְכָל שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי חוֹלֶה בְּעַצְמוֹ אָסוּר, אֲבָל כְּשֶׁעוֹשֶׂה לוֹ הָאֵינוֹ יְהוּדִי (נט) מֻתָּר (ס) לְחוֹלֶה קָצָת, דִּמְסַיַּע (סא) אֵין בּוֹ מַמָּשׁ (בית יוסף (ד"ה ומ"ש רפיטו והמתמ"ן) גמרא ביצה דף כ"ב (פ"ו)): [ל]יח הַקִּיז דָּם (סב) וְנִצְטַנֵּן, עוֹשִׂים לוֹ מְדוּרָה אֲפִלּוּ בְּתְקוּפַּת תַּמּוּז: יט [מ]חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה (יג) (סג) מֻתָּר בְּבִשּׁוּלֵי אֵינָם יְהוּדִים: כ [נ]אֵין נוֹתְנִין יַיִן

ז טור וכן כתב הרא"ש בְּפֶרֶק ב' דְּשַׁבָּת וְזֶה (סי' י) וְהָרַ"ן בְּפֶרֶק י"ד דְּשַׁבָּת (שם). ח טור מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם (פ"ב ה"י). ט הָרַ"ן בְּפֶרֶק י"ד דְּשַׁבָּת (שם). י טור בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן (תורת האדם שער הסיחוש). כ שָׁם בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' דְּשַׁבָּת (שם). ל שַׁבָּת קכ"ט (ע"א). מ רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב ח"ט) בְּשֵׁם רַמְבַּ"ם מִמָּה שֶׁכָּתַב בְּפֶרֶק (כ"א) [ב] (ה"י) וְהָרַ"ן בְּפֶרֶק ב' דְּשַׁבָּת וְזֶה (ט. ד"ה כי אתא). נ שַׁבָּת ק"ח (ע"ב).

בַּאֵר הֵיטֵב

וְכֵן פָּסַק הַב"ח (ס"ק), עַיֵּן שָׁם: יז (מ) אוֹמְרִים לְאֵינוֹ יְהוּדִי. וְדַוְקָא שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בְּשַׁבָּתוֹ עַצְמוֹ, דְּדָ"ז (ס"ק חדר ו), מֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק יא): (ע) עוֹשִׂין בְּשִׁנּוּי. וְהֵיא הַסַּכָּרָא הַשְּׁלִישִׁית שֶׁנִּזְכָּרוּ דִּבְרֵיהֶם. וְעַיֵּן סְעִיף זֶה בְּבֵית יוֹסֵף וּבְאַחֲרוֹנִים וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב"י): (י) תַּבְשִׁיל. וּמֻתָּר לְהַאֲכִילוֹ מַצָּה בְּיָדַיִם אִם אִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, אִסּוּר וְהֶתֵּר (כלל נט דין כט): (יא) לְחוֹלֶה לְסַיְּעוֹ. הַיְינוּ שֶׁבְּלָאו הָכִי נָמֵי מִתְעַבְּדָא אֶלָּא שֶׁמְּסַיֵּעַ קְצָת. כְּגוֹן אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁכּוֹחֵל הָעַיִן וְיִשְׂרָאֵל סוֹגֵר וּפוֹתֵחַ הָעַיִן שֶׁיְּכֻנַּס בּוֹ הַכְּחוֹל, אֲבָל אִם עַיֵּן שָׁם: יט (יג) מֻתָּר. וְאִם נִשְׁאַר לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אָסוּר לְבָרִיא וַאֲפִלּוּ לְדִיבְּרָה אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בִּלְתִּי הַיִּשְׂרָאֵל אָסוּר. וּמַשְׁמַע שָׁם דַּאֲפִלּוּ בְּמִלָּאכָה דְּאוֹרַיְתָא אֵין בּוֹ מַמָּשׁ (ס"ק יג) כְּבָר כָּתַבְנוּ דְּהַסִּיּוּעַ תְּהֵיָה דְּוָקָא בְּשָׁעָה שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי עוֹסֵק בָּהּ, וְלֹא שֶׁיִּסְדִּים לְפָנָיו כְּלָל, עַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ב'. וְכָתַב עוֹד דְּמִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּדַוְקָא לְהַחוֹלֶה הַהֶתֵּר בְּסִיּוּעַ קָצָת אֲבָל לֹא לְאַחֵר, וְאֵינִי יוֹדֵעַ בָּהּ טַעַם לְחִלּוּק, וְנִרְאֶה דְּלֹאו דַּוְקָא קָאָמַר לְחוֹלֶה אֶלָּא הוּא הַדִּין בְּאַחֵר, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיַן שְׁאָר מְלָאכוֹת כְּגוֹן בִּשּׁוּל וְכַדּוֹמֶה, אֲפִלּוּ אִם הוּא אָסוּר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אִשָּׁה בְּקִדָּרָה אַחַת אָסוּר לְבַשֵּׁל וְלַעֲשׂוֹת בִּשְׁאָרֵי מְלָאכוֹת רַק מַה שֶּׁצָּרִיךְ עַצְמָן וּבְעַצְמוֹ, וְאִם הַדָּבָר בָּהוּל אֵין מְדַקְדְּקִין בְּכָךְ וּכְדִלְקַמָּה [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל סח ס"א)]: יז (מה) וְאֵין בּוֹ סַכָּנָה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר סַכָּנַת מָוֶת, וּבֵין יֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר אוֹ לֹא: (מו) אוֹמְרִים וְכוּ'. וְדַוְקָא כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהָרְפוּאָה בְּשַׁבָּת עַצְמוֹ, (מז) הָא כְּשֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ בְּשַׁבָּת יַמְתִּין עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה אָסוּר לְהַמְתִּין [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יא)]: (מז) לַעֲשׂוֹת לוֹ רְפוּאָה. אֲפִלּוּ בְּמִלָּאכָה דְּאוֹרַיְתָא, (מח) וְהוּא הַדִּין שְׁאָר צְרָכָיו כְּגוֹן לֶאֱפוֹת וּלְבַשֵּׁל וְכַיּוֹצֵא בְּאִלּוּ אִם צָרִיךְ לְכָךְ: (מח) אֲפִלּוּ וְכוּ'. דְּלֹא הַתַּר לְיִשְׂרָאֵל לַעֲבֹר עַל אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא כָּל זְמַן שֶׁאֵין נוֹגֵעַ לְפִקּוּחַ נֶפֶשׁ מַמָּשׁ: (מט) אֵבָר. עַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף ו' וְסָעִיף ט' דַּיֵּשׁ אֵיבָרִים שֶׁנּוֹגֵעַ לְפִקּוּחַ נֶפֶשׁ, (נ) וְהוּא הַדִּין כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּשָׁאר הָאֵיבָרִים אִם הָרוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁאִם לֹא יִרָפְאוּ הָאֵבָר יוּכַל לָבוֹא לִפְקוּחַ נֶפֶשׁ הֲרֵי הוּא כְּשָׁאר חֹלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה: (נ) בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן. הַיְינוּ (כ) כָּל הַשְּׁבוּתִים וַאֲפִלּוּ בְּלֹא שִׁנּוּי, וּמִשַּׁעַם דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּבִמְקוֹם חֹלִי לֹא גָּזְרוּ: (נא) אֲפִלּוּ וְכוּ'. דְּאִם יֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה אֲפִלּוּ רַק לְאֵבָר אֶחָד לְכָל הַדֵּעוֹת [וְלַבַּד מִדֵּעָה אַחֲרוֹנָה עַיֵּן שָׁם] מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל עָלָיו בְּכָל הַשְּׁבוּתִים לְרַפּוֹאֹתוֹ, (כמ) וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ חוֹלֶה כְּלָל בְּכָל הַגּוּף. כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל סט ס"ג) כָּל דָּבָר שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, אֲפִלּוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי מֻתָּר: (נב) אֵבָר. וְאַדְּלַעֵיל בְּרֵישׁ הַסָּעִיף קַאי שֶׁהוּא חוֹלֶה שֶׁנָּפַל לְמִשְׁכָּב אוֹ שֶׁמִּצְטַעֵר הַרְבֵּה וְחָלָה מִזֶּה כָּל גּוּפוֹ, (כמ) אֲבָל אִם בְּכָל גּוּפוֹ אֵינוֹ חוֹלֶה כְּלָל רַק שֶׁהוּא חוֹלֶה בְּאֶחָד מֵאֵבָרָיו וְגַם בְּאוֹתוֹ הָאֵבָר אֵינָ סַכָּנָה, לְכָלֵי עָלְמָא לֹא שָׁרֵי לְחַלֵּל כִּי אִם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, (נ) וְגַם דַּוְקָא בְּדָבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת בְּעָלְמָא, דְּאִז עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי נַעֲשֶׂה שְׁבוּת דְּשְׁרֵי בְּמִקְצָת חוֹלֶה וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ש"ז סָעִיף ה': (נג) וְאִם אֵין בּוֹ וְכוּ'. אַף דְּהוּא חוֹלֶה הַכּוֹלֵל כָּל הַגּוּף סְבִירָא לֵיהּ דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וּלְדַעָה זוֹ הַשְּׁנִיָּה (נמ) אֲפִלּוּ בְּשִׁנּוּי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יז (מה) מֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק יא) בְּשֵׁם רַדַ"ךְ (סי' יח חדר ו): (סה) רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ב' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"י): (סו) פָּשׁוּט: (סז) אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁהוּא נִסְמָךְ לְמִלָּאכָה דְּאוֹרַיְתָא דִּלְדָעָה רְבִיעִית אָסוּר: (סח) מֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וְכֵן כָּתַב (שם) בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנָה (שם) שֶׁהוּא דַּעַת זוֹ, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"א: (נא) שָׁם: (נב) אִסּוּר (נג) מֻגָּן אַבְרָהָם (שם) וּפְרִי מְגַדִּים: (נד) הַגְּרַ"א: (נה) נִסְמָךְ לְמִלָּאכָה דְּאוֹרַיְתָא. כְּגוֹן לִכְחֹל עַיִן [בְּסוֹף הַחֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ט'], שֶׁהוּא כְּכוֹתֵב: (נו) שֶׁאֵין בָּהֶם וְכוּ'. כְּגוֹן הָנֵי שְׁמִבְאָרִין בְּסָעִיף מ"ג עַיֵּן שָׁם: (נז) הַסַּכָּרָא הַשְּׁלִישִׁית. הַיְינוּ שֶׁמֻּתָּר לַעֲשׂוֹת [א]אֲפִלּוּ כָּל הַשְּׁבוּתִים, וְרַק עַל יְדֵי שִׁנּוּי אִם הוּא חֹלִי כָּל הַגּוּף וְאֵין בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר, וְאִם יֵשׁ בּוֹ סַכָּנַת אֵבָר אֵין צָרִיךְ שִׁנּוּי כְּלָל, וְכֵן פָּרְשׁוּ הַטַּ"ז (ס"ק יב) וּמֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק יד), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"א שֶׁדַּעָה זוֹ עִקָּר, שֶׁהִיא דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים: (נח) מֻתָּר. וְאִם (נט) אֵין הַתִּינוֹק רוֹצֶה לֶאֱכֹל כִּי אִם עַל יְדֵי אִמּוֹ, מֻתָּר לָאֵם לְהַאֲכִילוֹ אֲפִלּוּ חָלְבוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי וּבִשְּׁלוֹ אַף עַל גַּב דְּמִטַּלְטֶלֶת מֵקָצָה, (ס) וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טו) דְּמִצַּדָּד קְצָת דְּבָעֵי שִׁנּוּי. כָּתַב יְבָחַיֵּי אָדָם (שם סט ס"ז) צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִתֵּן הַמַּאֲכָל בְּעַצְמוֹ לַקְּדֵרָה, דְּאָחֵד נוֹתֵן מַיִם וְאָחֵד שׁוֹפֵת אֶת הַקְּדֵרָה, הָרִאשׁוֹן פָּטוּר אֲבָל אָסוּר: (נט) מֻתָּר לַחוֹלֶה. לְאוֹ דַּוְקָא חוֹלֶה (לה) וְהוּא הַדִּין אַחֵר, אֶלָּא דְּאוֹרְחָא דְּמִלְּתָא נָקַט: (ס) לְסַיְּעוֹ קְצָת. הַיְינוּ הֵיכָא שֶׁבְּלָאו הָכִי נָמֵי מִתְעַבְּדָא אֶלָּא שֶׁמְּסַיֵּעַ מְעַט, כְּגוֹן אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁכּוֹחֵל אֶת הָעַיִן וְיִשְׂרָאֵל סוֹגֵר וּפוֹתֵחַ אֶת הָעַיִן שֶׁיְּכֻנַּס בּוֹ הַכְּחוֹל, אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בִּלְתִּי יִשְׂרָאֵל אָסוּר. [ב]וּמַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ בְּמִלָּאכָה דְּאוֹרַיְתָא מְסַיֵּעַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ [מֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק טז)]: (סא) אֵין בּוֹ מַמָּשׁ. עַיֵּן בְּטַ"ז (ס"ק יג) בְּמֶה שֶׁכָּתַב בָּזֶה, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י"א שֶׁהָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים חוֹלְקִים עַל זֶה: יח (סב) וְנִצְטַנֵּן. מְשׁוּם דְּסַכָּנָה הוּא בְּסִתְמָא וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל שָׁרֵי, (לו) וְהוּא הַדִּין לְשְׁאָר חֹלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה אִם קַר לוֹ עוֹשִׂין מְדוּרָה לְהִתְחַמֵּם, דְּסִתְם חוֹלֶה מְסֻכָּן הוּא אֲצַל צְנָה, (לז) וְאִם אֶפְשָׁר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי: יט (סג) מֻתָּר בְּבִשּׁוּלֵי אֵינָם יְהוּדִים. וְאַף עַל גַּב דְּשְׁאָר אִסּוּרֵי דְּרַבָּנָן אָסוּר לְחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן (סד) וְהַתַּר (כלל נט דין כט) וּמֻגָּן אַבְרָהָם (ס"ק טז): (לז) וּלְפִי דְּבָרָיו מְיֻשָּׁב דְּלֹא תִּקְשֶׁה סֵ"ט שֶׁם סָעִיף א', עַיֵּן שָׁם: (לח) טַ"ז (ס"ק יג): יח (לט) עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּל הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל הָרַמְבַּ"ם (שם הי"ד) שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה, וְכֵן פָּסַק הַב"ח וְאַלְיָה רַבָּה לְקַמָּן בְּסִימָן ש"ל סָעִיף ו' (ב"ח ס"ה וא"ר סק"ט): (מ) שָׁם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סי"ט) מתיר על ידי שינוי גם מלאכה גמורה על ידי ישראל, ובאינו חולה כל גופו ויש לו צער גדול מתיר (ס"ב) שבות בשינוי ע"י ישראל. **ב]** ובשו"ע הרב (סכ"א) כתב: ואף על פי שהמסייע למלאכה גמורה הוא שבות גמור מכל מקום כאן כיון שהתירו שבות אמירה לנכרי לצורך החולה הוא הדין שיש להתיר שבות הסיוע כיון שיש בו גם כן צורך החולה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(סד) לְתוֹךְ הָעַיִן, וְלִתְּנוֹ עַל גַּבָּיו, (סה) [ס]אִם פּוֹתֵחַ וְסוֹגֵר הָעַיִן אָסוּר, וְאִם אֵינוֹ פּוֹתֵחַ וְסוֹגֵר (סו) מֻתָּר. (יג) (סז) [ע]וֹרֵק תָּפֵל, אֲפִלּוּ עַל גַּבָּיו אָסוּר, דְּמוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה עָבֵיד: **כא** [פ]שׁוֹרָה אָדָם (יד) (סח) קִילּוּרִין בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְנוֹתֵן עַל גַּבֵּי הָעַיִן בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה אֶלָּא כְּרוֹחֵץ, [צ]וְהוּא דְּלֹא עָמִיץ וּפָתַח, (סט) [ק]וְלֹא חָיְשִׁינַן מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סַמָּנִים, דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לוֹ לִשְׁרוֹתָן אֶלָּא מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵיפָא הֵיכָרָא: **כב** [ר]מַעֲבִירִין גִּלְדֵי הַמַּכָּה (ע) וְסָכִין אוֹתָהּ בְּשֶׁמֶן, (עא) [ש]אֲבָל לֹא בְּחֶלֶב מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִמּוֹחַ, [ת]וַאֲפִלּוּ בִּגְמַר מַכָּה (עב) דְּלֵיכָּא אֶלָּא צַעֲרָא שְׁרִי. (עג) [א]אֲבָל אֵין נוֹתְנִין עָלֶיהָ שֶׁמֶן (טו) וְחֹמֶץ (עד) מְעֹרָבִים יַחַד, (עה) [ב]וְלֹא עַל גַּבֵּי (טז) מוֹךְ (עו) לִתְּנוֹ עָלֶיהָ, (עז) אֲבָל נוֹתֵן הוּא חוּץ לַמַּכָּה וְשׁוֹתֵת וְיוֹרֵד לְתוֹכָהּ: **כג** [ג]נוֹתְנִין סְפוֹג וַחֲתִיכוֹת בְּגָדִים יְבֵשִׁים (עח) [ד]וַחֲדָשִׁים, שֶׁאֵינָן לִרְפוּאָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְרְטוּ הַבְּגָדִים אֶת הַמַּכָּה. אֲבָל לֹא יְשָׁנִים שֶׁהֵם מַרְפְּאִים, [ה]וְהֲנֵי מִלֵּי יְשָׁנִים שֶׁלֹּא נִתְּנוּ מֵעוֹלָם עַל הַמַּכָּה, אֲבָל אִם הָיוּ כְּבָר עַל הַמַּכָּה אֲפִלּוּ יְשָׁנִים שָׁרֵי מִשּׁוּם מַרְפְּאִים: **כד** [ו]נוֹתְנִים עָלָהּ עַל גַּב מַכָּה בְּשַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּמִשַּׁמְּרָהּ, (עט) חוּץ (פ) מִפְּנֵי שֶׁהֵם לִרְפוּאָה. (וְאֵין נוֹתְנִין (פ) גֶּמִי עַל הַמַּכָּה שֶׁהוּא מְרַפֵּא) (טור): **כה** * [ז]רְטִיָּה שֶׁנִּפְלָה מֵעַל גַּבֵּי הַמַּכָּה עַל גַּבֵּי קַרְקַע,

ס טור מֵהָא דְּקִילּוּרִין [ז]מִדִּבְרֵי רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה יין). **ע** שָׁם בְּגֶמָרָא. **פ** שָׁם. **צ** שָׁם. **ק** טור וְשָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (ד״ה ונותן). **ר** שַׁבָּת נ״ג (ע״ב) בְּרַיְתָא. **ש** טור וְהַמַּרְדְּכַי (פ״ה סי׳ שלה) שָׁם. **ת** שָׁם בַּגְּמָרָא. **א** שָׁם קל״ד (ע״ב) וְכִשְׁמוּאֵל הַתּוֹסָפוֹת (ד״ה ואין). **ב** שָׁם בְּבְרַיְתָא. **ג** שָׁם בְּבְרַיְתָא. **ד** שָׁם בַּגְּמָרָא וּבְפֵרוּשׁ הָרַי״ף (נב:) וּבְפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (ד״ה חדתין) לְפֵרוּשׁ הָרֹא״שׁ (פי״ט סי׳ ג). **ה** שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י. **ו** סְמ״ג (לאוין סה) בְּשֵׁם הִירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ר׳ דְּשַׁבָּת (נג:).

(ה״ב ע״ש). **ז** עֵירוּבִין ק״ב (ע״ב) בְּרַיְתָא וּכְתַנָּא קַמָּא וְכֵן כָּתַב הָרַי״ף שָׁם (לה.) בְּגַרְסָא דִּידָן וּבְפֶרֶק י״ט דְּשַׁבָּת (נג:).

בַּאֵר הֵיטֵב

אִם הִבְרִיא, ט״ז (ס״ק יד), וְעַיִן סִימָן ש״ח סָעִיף קָטָן ה׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: **כב** (טו) **דְּלֵיכָּא.** צָרִיךְ לוֹמַר דְּלֵיכָּא צַעֲרָא אֶלָּא תַּעֲנוּג, בַּ״ח (ס״ב): (טז) **מוֹךְ.** אֲפִלּוּ חַמִּין לְחוּד אָסוּר מִשּׁוּם סְחִיטָה, גְּמָרָא. אֲבָל שָׁמֵן לְחוּד לֹא גָּזְרִינַן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש״ט (ס״י), וְעַיִן סִימָן ש״א סָעִיף כג (ס״ק כד): **כד** (יז) **מְעֹרָבִים.** וְהוּא הַדִּין כָּל עֲלִים שֶׁהֵם מְרַפְּאִים, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לִתֵּן צוֹ״ק וַאלֹ״ב עַל הַמַּכָּה שֶׁאֵין בָּהּ נָקָב, מִגַּן אַבְרָהָם.

כָּתַב הַיטֵב

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קנ״ה (ס״ג), שָׁאנֵי בְּשׁוּל אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁאֵין אִסּוּרוֹ מֻחְמָת עַצְמוֹ [פְּרִי מִגְדִּים (א״א ס״ק יא)]. וְגַם הַחוֹלֶה (לא) מְבֻרָךְ עָלָיו דִּבְהֶתֵּרָא קָאָכִיל, וּמַה שֶּׁנִּשְׁאָר לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת (לט) [א]אָסוּר אֲפִלּוּ לַחוֹלֶה עַצְמוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֶפְשָׁר לְבַשֵּׁל לוֹ אָז עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְהַכֵּלִים שֶׁל בְּשׁוּלֵי אֵינוֹ יְהוּדִי צְרִיכִים הֶכְשֵׁר, (מ) וַאֲפִלּוּ כְּלִי חֶרֶס, כֵּיוָן דְּעִקַּר אִסּוּרוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן דַּיּוֹ אִם מַגְעִילוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וּבְדִיעֲבַד אִם בִּשֵּׁל בּוֹ בְּלִי הַגְעָלָה וְיֵשׁ רֹב בַּתַּבְשִׁיל מַתִּר. וְיֵשׁ מְקִלִּין דְּאֵין צְרִיכִין הֶכְשֵׁר כְּלָל, (מא) וְהַסּוֹמֵךְ עָלֵיהֶן לְעִנְיַן כֵּלִים שֶׁבִּשְּׁלוּ בָּהֶן לְחוֹלֶה בְּשַׁבָּת לֹא הִפְסִיד: **כ** (סד) **לְתוֹךְ הָעַיִן.** דְּכָל מִלֵּי דְּהוּא לִרְפוּאָה גָּזְרוּ רַבָּנָן מִשּׁוּם שְׁחִיקַת סַמָּנִים: (סה) **אִם פּוֹתֵחַ וְכוּ׳.** כְּדֵי שֶׁיִּכָּנֵס לְתוֹכוֹ, דְּאָז מוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה עוֹשֶׂה: (סו) **מֻתָּר.** דְּאָמְרִינַן לִרְחִיצָה בְּעָלְמָא הוּא דְּעָבֵיד [רַשִׁ״י (קח: ד״ה על)]. וְהָאִידָנָא שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִרְחֹץ בְּעַיִן אָסוּר [מִגַּן אַבְרָהָם (ס״ק יח)] וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (סז) **וְרַק תָּפֵל.** כֹּל (מב) שֶׁלֹּא טָעַם כְּלוּם מִשֶּׁנִּעוֹר שֶׁהוּא חָזָק, וּמוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה מִכֵּוָן דְּאִי לִרְחִיצָה מְאוּס הוּא. וְאִם רוֹחֵץ פִּיו בְּמַיִם וְאַחַר כָּךְ מְבַשְּׁלִים לְאוֹתָן הַמַּיִם לֹא הֶפְסִיד שְׁרִי, וְכָתַב רַשִׁ״ל (בבי״ה לטור) דְּמִי שֶׁלֹּא יָכוֹל לִפְתֹּחַ הָעֵינַיִם יָכוֹל לְלַחְלֵחַ בְּרֹק תָּפֵל, דְּאֵין זֶה חֲשִׁיב רְפוּאָה אֶלָּא לִפְתֹּחַ עֵינַיִם מְכֻוָּן, וְכֵן כָּתַב הַפ״ח (ס״א): **כא** (יד) **קִילּוּרִין.** וְרוֹקֵא בְּרִפְתָּה, אֲבָל מֻתָּר לִרְחֹץ בְּעַיִן שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְתוֹכוֹ, דְּאָז מוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה עוֹשֶׂה: (סח) **קִילּוּרִין.** וְרוֹקֵא בְּקִילּוּר צָלוּל שֶׁאָז נִרְאֶה כְּרוֹחֵץ, אֲבָל בְּעָבֶה אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן רנ״ב סָעִיף ה׳: (סט) **וְלֹא חָיְשִׁינַן וְכוּ׳.** דְּהוּא הֵיכֵּרָא דִּלְרִפּוּאָה קָעָבֵיד, אַף עַל פִּי כֵן לִדִידֵהּ אֵיכָּא הֵכָּרָא מִדְּמַצְרִיךְ לִשְׁרוֹתוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּהָא דְּלֹא חָשְׁשׁוּ בְּסָעִיף כ׳ מִשּׁוּם הוּא עַצְמוֹ, שָׁאנֵי הָתָם דְּכֵיוָן שֶׁדָּרֶךְ לִרְחֹץ בְּיֵין לְהַעֲנוּג בְּעָלְמָא לָכֵן לֵיכָּא מִשּׁוּם חֲשָׁשׁ כְּלָל, אֲבָל הָכָא שֶׁאֵין עוֹשִׂים כֵּן אֶלָּא לִרְפוּאָה צָרִיךְ הֵכֵּרָא [עוֹלַת שַׁבָּת (ס״ק נג)]: **כב** (ע) **וְסָכִין אוֹתָהּ.** דִּבְזְמַנָּם הָיָה דֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים בְּסִיכָה בְּשֶׁמֶן, וְלֹא מוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה עָבֵיד. וְעַיִן בְּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ״א בְּסִימָן שכ״ז סָעִיף א׳ בַּהֲגָ״ה לְעִנְיַן מְדִינוֹתֵינוּ, וּמִסְתַּבְּרָא דִּבְגִמַּר מַכָּה גַּם בִּמְדִינוֹתֵינוּ שָׁרֵי בְּשֶׁמֶן: (עא) **אֲבָל לֹא בְּחֶלֶב.** וְהוּא הַדִּין אִם הַשֶּׁמֶן הָיָה קָרוּשׁ דְּדָמֵי לְחֶלֶב [מָרְדְּכִי בְּפֶרֶק בְּמֶה טוֹמְנִין (סי׳ שלג)]: (עב) **דְּלֵיכָּא צַעֲרָא אֶלָּא תַּעֲנוּג בְּעָלְמָא.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר וְאַף דִּבְכֹהֶמָה אָסוּר מִשּׁוּם תַּעֲנוּג בְּעָלְמָא וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של״ב סָעִיף ב׳, אֶפְלוּ הָכִי בְּאָדָם שָׁרֵי: (עג) **אֲבָל אֵין נוֹתְנִין וְכוּ׳.** דְּכָזֶה (מד) מוּכָח מִלְּתָא שֶׁהוּא לִרְפוּאָה: (עד) **מְעֹרָבִין יַחַד.** וְחַמִּין לְבַד, מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד) דְּשָׁרֵי כְּמוֹ שֶׁמֶן לְבַד: (עה) **וְלֹא עַל גַּבֵּי מוֹךְ.** וּכָזֶה (מה) אֲפִלּוּ חַמִּין לְחוּד דְּלֹא מִנְכַּר שֶׁהוּא לִרְפוּאָה גַּם כֵּן אָסוּר מִשּׁוּם סְחִיטָה, אֲבָל בְּשֶׁמֶן לְחוּד לֹא גָּזְרִינַן, דְּאֵין דֶּרֶךְ כִּבּוּשׁ בְּשֶׁמֶן וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שי״ט (ס״י): (עו) **לִתְּנוֹ עָלֶיהָ.** וְהוּא הַדִּין (מו) אִם הַמּוֹךְ הָיָה נָתוּן מִקֹּדֶם עַל הַמַּכָּה, גַּם כֵּן אָסוּר לִתֵּן עָלֶיהָ חַמִּין וְשֶׁמֶן אוֹ חַמִּין לְחוּד: (עז) **אֲבָל נוֹתֵן וְכוּ׳.** דְּלֹא מוּכְחָא מִלְּתָא דִּלְרִפּוּאָה [רַשִׁ״י (קלד: ד״ה אין)]. וּלְפִי זֶה אַף בִּמְדִינוֹתֵינוּ שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִסּוֹךְ בְּשֶׁמֶן, גַּם כֵּן שָׁרֵי בְּזָה: **כג** (עח) **וַחֲדָשִׁים וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּטַ״ז (ס״ק יז) שֶׁכָּתַב דְּהָאי וַחֲדָשִׁים לֹא קָאֵי אַסְפּוֹגִ, דְּהָתָם אֶפְלוּ בִּישָׁנִים שָׁרֵי שֶׁאֵינָם מְרַפְּאִים, וּדְלֹא כְּדַעַת הַטּוּר, וְכֵן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כד). וְעַיֵּן בְּסִימָן ש״א סָעִיף כ״ב שֶׁהָעִתִּיק שָׁם הַמְּחַבֵּר לְשׁוֹן הַטּוּר דְּסִפּוֹג מְרַפֵּא, (מז) וְאוּלַי כַּוָּנַת הַמְּחַבֵּר שָׁם רַק אַסְפּוֹג לַח, וְצָרִיךְ עִיּוּן: **כד** (עט) **חוּץ מֵעַלַּי גְּפָנִים.** [ב]וְהוּא הַדִּין (מח) שְׁאָר עֲלִים הַיְדוּעִים שֶׁהֵם מְרַפְּאִים: (פ) **גֶּמִי וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כו) דְּמִצַּדַּד דְּאֵין חִלּוּק בְּגֶמִי בֵּין לַח לְיָבֵשׁ, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁבָּת קי״ב (ע״א) בְּרַשִׁ״י דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שִׁקֵּל, דְּמַשְׁמַע שָׁם דְּגֶמִי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

סי׳ ב). וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יט) דְּהַהוּא רַק לְעִנְיַן כָּתָם אִתְּמַר, לֹא מַשְׁמַע כֵּן לְהַמְעַיֵּן בְּאוֹר זָרוֹעַ גּוּפֵיהּ: **כא** (מג) רַשִׁ״י (קח: ד״ה ונותן): **כב** (מד) רַשִׁ״י (קלד: ד״ה אין) אֵין נוֹתְנִין): (מה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד): (מו) עַיֵּן שָׁם דְּהַשְׁעָם גַּם כֵּן מִשּׁוּם סְחִיטָה, וְעַל כֵּן כָּתַבְתִּי דְּגַם בָּזֶה אָסוּר אַף בְּחַמִּין לְחוּד: **כג** (מז) **אֲבָל הוּא דַּחֲק, דְּבְוַדַּאי כַּוָּנַת הַטּוּר גַּם אַסְפּוֹג יָבֵשׁ אַף שֶׁהוּא יָשָׁן,** וּכְמוֹ שֶׁמּוּכָח הָכָא בְּהָרִיא בִּלְשׁוֹנוֹ דְּסִכְּרִיא לֵיהּ שֶׁהוּא מְרַפֵּא, **וְאִם כֵּן הַמְּחַבֵּר שֶׁהֶעְתִּיק לְשׁוֹנוֹ מִסְתַּבְּרָא גַּם כֵּן דְּכַוָּנָתוֹ אַף בְּאַסְפּוֹג זֶה:** **כד** (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (סי׳ שיח ס״ה) אסר רק לבריא. **ב]** וכתב בשו״ע הרב (ס״ל) שאם נתנם על המכה מבעוד יום והסירם מעליה משחשכה, אפילו במזיד, מותר להחזירה, מפני שלא אסרו כל רפואה משום גזרת שחיקת סמנים אלא כשמתחילה בשבת אבל לא כשכבר עשאה לו מבעוד יום ומחזירה לו בשבת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah